СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 259. Джерзі Сити, Н. Дж., вівторок, 7-го листопаду 1939. No. 259. Jersey City, N. J., Tuesday, November 7, 1939. VOL. XLVII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

ПІДПИСАННЯ НОВОГО НЕВТРАЛЬНОСТЕВОГО ЗАКОНУ

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт підписав ново ухвалений невтральностевий закон, що з одного боку позволяє Америці продавати за готівку воюючим краям усяку зброю, а з другого забороняє американським кораблям виїздити майже до всіх европейських портів, крім тих, що є на Середземнім морі.

Замітне те, що по розвязанні конґресової сесії не лише конґресмени поїхали додому, але також провідники конґресу, хоч президент передтим заявляв, що внаслідок напружених політичних відносин потрібно, щоби провідники конґресу залишались у Вашинґтоні і кожного разу, коли вирине потреба, нараджувалися з ним. Та не виключене, що коли ця потреба виникне, то президент покличе їх негайно до Вашинґтону.

АМЕРИКАНСЬКІ КОРАБЕЛЬНІ ЛІНІЇ ЗАРАДЖУЮТЬ СОБІ.

ВАШИНҐТОН. — Американська корабельна лінія „Америкен Юнайтед Стейтс Лайнс" зробила прохання до морської комісії, щоб та позволила їй зареєструвати своїх девять кораблів у Панамі; щоб у той спосіб ті кораблі могли далі курсувати до европейських портів. Бо відтепер, коли ввійшов в життя новий невтральностевий закон, американським кораблям не вільно їхати до Европи. Через те американські корабельні лінії готові цілком збанкротувати. Щоб обійти закон, американські кораблі хочуть плавати під чужим державним прапором, наприклад панамським.

ЕРЛ БРАВДЕР ЗАКЛИКАЄ ДО КОМУНІСТИЧНОГО ПЕРЕВОРОТУ В АМЕРИЦІ.

ВОСТОН. — Ерл Бравдер, головний секретар американської комуністичної партії виголосив промову до масового зібрання і закликав американських комуністів, щоб вони швидким темпом довершили в Америці такого самого комуністичного перевороту, якого довершила Росія. Комуністична революція є нині гаслом по цілім світі, говорив Бравдер, він також гостро критикував президента та його адміністрацію, кажучи, що вона стала „реакційною". Далі накидався в гострих словах і на демократії, Анґлію і Францію, які недавно комуністи ще ніби обороняли.

МОЛОКО ЗНОВ ПОДОРОЖІЄ.

НЮ ЙОРК. — Молочні нюйорські компанії заявили, що небаром молоко знов подорожіє на чверть цента від кварти, а то тому, що входить у життя новий контракт з робітниками, які дістають вищі заплати.

ЛЯ ҐВАРДІЯ ПРОТИ ЛЕҐАЛІЗУВАННЯ КІНСЬКИХ ПЕРЕГОНІВ.

НЮ ЙОРК. — Посадник Ля Ґвардія прилюдно скритикував заходи деяких есемблименів в Олбані леґалізувати перегони. Він казав, що це буде товчком до загального „ґемблерства". Справді ті, що це пропонують, обіцюють десять міліонів податку від цього леґалізування, але стейт не повинен у той спосіб збагачувати свій скарб, говорив посадник. Леґалізування кінських перегонів прийде під загальне голосування в надходячих загальних виборах нюйорського стейту.

ДАЄС ДОМАГАЄТЬСЯ СТО ТИСЯЧ ДОЛЯРІВ НА СВОЮ РОБОТУ.

ВАШИНҐТОН.— Конґресмен Даес, який зо своїм комітетом розсліджує „неамериканські активності", заявив, що не на два роки, тільки на один рік продовження для своєї роботи він домагався від конґресу. А також домагався сто тисяч долярів на ту роботу. Ця справа прийде під наради при черговій сесії конґресу, що зачнеться в наступнім році.

СПОДІВАЮТЬСЯ „БЛІЦКРІҐУ" В ЕВРОПІ.

ВАШИНҐТОН.—В урядових американських колах є таке переконання, що тепер, коли дозволено в Америці купувати зброю та амуніцію, Німеччина зачне щось на фронті робити, щоб не допустити до перевозу літаків та інших воєнних машин до своїх противників. Не виключене, що вона кине тепер усі свої воєнні ресурси, щоб зламати опір Анґлії та Франції. На всякий випадок треба сподіватись великого оживлення у війні літаками та субмаринами.

ЖИДИ НА ПОМІЧ СВОЇМ БРАТАМ.

НЮ ЙОРК. — Жидівський „комітет праці для Палестини" рішив наступного року зібрати для Палестини та для жидівських утікачів в Европі один міліон долярів.

ДЕПАРТАМЕНТ ПРАЦІ ПЕРЕСТЕРІГАЄ ПЕРЕД ОПТИМІЗМОМ

ВАШИНҐТОН. — Департамент праці видав до всіх робітників пересторогу, щоб вонин не занадто надіялись великих поправ внаслідок війни. Поправа деяка буде, говорить департамент праці. Піднесуться трохи плати, а також трохи більше буде заняття. Та в ніякому разі не буде того, що було в 1914—1918 роках. Тоді зовсім відмінні обставини панували. Тоді війна захопила Америку, коли не було в ній великого безробіття. Нині є безробіття і коли би промисл потребував більше робучих рук, він легко їх знайде серед кадр безробітних. Далі, нині промисл має готові ріжні знамениті машини, які, при більших замовленнях, він пустить у рух. Ті машини виконуватимуть роботу за багатьох людей.

НОРВЕҐІЯ ВІДКИНУЛА НІМЕЦЬКИЙ ПРОТЕСТ У СПРАВІ „СИТІ ОФ ФЛИНТ"

ОСЛЬО. — Норвезький уряд відкинув німецький протест, у якім німці закидали норвежцям порушення гаґської морської міжнародньої умови, коли вони інтернували німців на схопленім американськім кораблі „Ситі оф Флинт" і віддали той корабель у руки американської залоги. Норвезький уряд відповів, що той корабель виразно поламав інструкції норвезьких властей, щоб не зупинятися в норвезьких пристанях, а їхати собі далі.

В тій відповіді є теж натяки, що німецькі власті навмисно так поступили, бо в душі бажали, щоб норвежці так поступили, як поступили, і передали корабель назад американцям. Та ціла історія з „Ситі оф Флинт" почала дошкулювати самим німцям. Вони не знали, як закінчити ту історію. Вони не хотіли наражати американського корабля на затоплення. А таке могло статись, бо анґлійський бойовий корабель пильно слідкував за „Ситі оф Флинт". Якби анґлійці були затопили той корабель, то вся злість Америки булаб упала на німців. Це вони знали і тому не хотіли до того допустити. З другого боку не хотіли добровільно віддавати корабля американцям, бо це „підірвалоб їх престіж". Отож вибрали інший спосіб: вони навмисно не послухали інструкцій норвежців, заставляючи їх інтернувати німецьку залогу, а корабель віддати американській залозі.

ПОБОЮЮТЬСЯ НІМЕЦЬКОГО НАСТУПУ

РИМ. — У Ватикані переконані, що Німеччина готується до офензиви і припускають, що вона готова вдарити Францію з боку, через Швайцарію. Кажуть, що Німеччина зґромадила великі військові сили на швайцарській границі, а також на італійсько-німецькій.

ПАДЕРЕВСЬКИЙ ПРОСИТЬ ДОПОМОГТИ ПОЛЯКАМ

ЛЬОЗАНА (Швайцарія). — Польський музика Гнат Падеревський віднісся до американців з покликом допомогти матеріяльно польським воєнним збігцям. Між іншим каже він таке: „Американці вже виявили себе справжніми приятелями Польщі, коли вона була у великій потребі, та тепер так е, що Польща знову опинилася в нещасливому положенні".

БУРЯ ПОЛАМАЛА БАНАНИ

Велика хуртовина, що навістила Середущу Америку, наробила багато шкоди на острові Джамайка. Найбільше потерпіли дерева банану. Велика овочева спілка „Юнайтед Фрут Ко." обчисляє, що буря зломила принаймні два міліони дерев. Через це достава цього овочу в найближчих місяцях значно зменшиться.

ПОДВІЙНЕ ВБИВСТВО З МИЛОСЕРДЯ

Клівлендець Коверт, вернувшися з прогульки автом, застав у своїм мешканні свою жінку і її батька неживими. Повідомлена поліція ствердила смерть обох від вистрілів з револьвера. Жінка мала 43 роки життя й була від двох літ недужа. Батько її мав 69 літ і, як каже його зять, усе журився здоровлям дочки. Припускають, що батько вбив свою дочку, щоб вона не мучилась, а потім убив себе.

НАГОРОДА ЗА ВІДКРИТТЯ ШПИГУНА

Відділ ч. 340. Американського Леґіону проголосив конкурс за інформацію, що доведе до піймання шпигуна в користь якоїсь чужої держави. Оголошує за неї нагороду в сумі 300 долярів.

ЗАНОСИТЬСЯ НА ФРОНТІ НА ЩОСЬ СЕРІОЗНІШЕ

ПАРИЖ. — Німецька артилерія постійно обстрілює укріплений Форбах, якого залогу відтято від звязку з іншими французькими частинами. З Берліну доносять, що Німеччина таки готується вже тепер зачати сильніші воєнні операції, на суші й на морі, щоб ослабити аліянтів, поки вони дістануть допомогу із Злучених Держав, а властиво, щоб ту допомогу припинити. Одначе воєнний німецький комунікат не подає нічого особливого, а навіть зазначує, що „на західнім фронті нема чогось такого, про що вартувалоб донести".

ЗАПОВІДАЄ ПЕРЕМОГУ НІМЕЧЧИНИ

РИМ. — Еспанський ґенерал Ґонцальо Квейпо де Ляно, один з провідних військових, що боролися в еспанській громадянській війні по стороні ґен. Франка, заповідає, що Німеччина впродовж найближчих кількох тижнів „задивує Велику Британію і Францію". Каже, що летунська сила Німеччини є тепер два рази ліпша ніж та сама сила Анґлії й Франції разом. Каже, що Німеччина видержить і найдовшу війну і не буде знищена, без огляду на те, хто стане проти неї. В тому допоможуть їй Совєти зо збіжжям і сирівцями. Тому, каже ґенерал, дивним виглядає розумування тих, що числять на те, що час працює для Анґлії і Франції. Він також осудив Злучені Держави за знесення ембарґа, заявляючи, що тим чином Злучені Держави перестали бути невтральними, а стали по стороні Франції й Анґлії. При кінці ґенерал заявив журналістам, що все те, що він сказав, є виключно його особистим поглядом, а не опінією Еспанії і її уряду.

ФРАНЦУЗЬКА ПІХОТА СКРІПЛЯЄ СВОЇ ПОЗИЦІЇ КОЛЮЧИМИ ДРОТАМИ.

ТИСЯЧІ В ШАТРАХ НА СОВЄТСЬКО-НІМЕЦЬКІЙ ГРАНИЦІ

ПАРИЖ. — Зо Львова й міст, що положені на теперішній совєтсько-німецькій границі, доходять відомості, що є тисячі людей, котрі живуть у шатрах в тісній пограничній смузі й не знають, що їм робити і куди дітись. Це в першу чергу ті, що походять з західньої Польщі, що втікали перед німцями і опинились у Львові чи в Галичині. Совєти їх намовили, щоб вертались назад до своїх домів, що є під націстичною владою. Та виявилося, що німці їх не пускають, а Совєти не дозволяють їм вернутись на совєтську територію. І так ті поляки змушені жити в демаркаційній лінії в шатрах (подібно, як жили українці свого часу в Карпатах ті, яких виганяла чеська влада з Карпатської України, а яких не пускала польська влада до Галичини, хоч вони були з Галичини родом і там приналежали. — Ред.) Та найгірше поводиться жидам, що тисячами кинулись утікати перед націстами до Совєтів, але виявилося, що їх Совєти тепер до себе не пускають, виправдуючи себе тим, що німці не приймають на свою територію поляків, що хотілиб вернутися зпід Совєтів до Польщі, яка є під націстами.

НЕ ХОЧУТЬ ДОПОМОГИ ВІД ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА.

ЖЕНЕВА. — Совєти і Німеччина повідомили Міжнародній Червоний Хрест, що вони не бажають собі його допомогової акції на їхніх теренах. Ця акція була звернена головно на допомогу тим польським землям, що опинились під німецькою окупацією. Націстичний уряд подав у свому меморандумі, що справою допомоги жертвам війни займається сама німецька адміністраційна влада, зокрема відділ суспільної опіки націстичної партії. Брати таку допомогу від чужих, каже меморандум, є противне націстичній ідеольоґії. Супроти цього Міжнародній Червоний Хрест не буде могти допомагати цивільному населенню, що є під владами Німеччини і Совєтів, хіба тільки раненим жовнірам.

НІ СЛОВА ПРОТИ ФАШИЗМУ ЧИ НАЦІЗМУ.

МОСКВА. — Третій Інтернаціонал, що то постійно в усіх своїх відозвах взивав до боротьби з фашизмом, видав тепер „маніфест" з нагоди 22-ліття Жовтневої Революції. Маніфест бє такі капіталістичні держави як Анґлію, Францію і Злучені Держави, що володіють „найбільшими торговельними шляхами і світовими ринками" і „тримають у підданстві понад половину людей у світі", а демократії вживають на те, щоби при її помочи „лекше обманювати маси". Комуністичний маніфест виправдує союз Совєтів з Німеччиною і кінчить закликом до боротьби з імперіялізмом і реакцією, з ріжними лихами, але про націзм і фашизм у тому всьому тепер ні одного слова.

Маніфест згадує за Україну і Білорусь.

Згадуючи про упадок Польщі, комуністичний маніфест подає, що Совєти „простягнули помічну руку братнім народам Західньої України й західньої Білоруси" і дали народам тих країв право „рішати про їхній політичний і соціяльний лад" та „ґарантували їм свобідне національне самовизначення".

ПИШУТЬ НА ОДИН І ТОЙ САМИЙ ЛАД.

БЕРЛІН. — Обговорюючи знесення ембарґа американським конґресом, часопис маршала Ґерінґа підкреслює, що це треба собі пояснити тим, що в Злучених Державах гроші є ще таки далі сильнішим арґументом від принципів.

МОСКВА. — Совєтська преса, виступаючи проти знесення ембарґа, покликується на Теодора Рузвелта мол., що ніби сказав, що „банкові книжки диктують заграничну політику Злучених Держав".

НЕ БУДЕ НАРАД ЛІҐИ НАЦІЙ.

ЖЕНЕВА. — Секретаріят Ліґи Націй подає, що заповіджені на 4 грудня наради Ліґи Націй не відбудуться. Ліґа боїться, що підчас дискусій можуть бути видвигнені такі справи, що внесуть в Европу ще більше напруження і заколот.

ЛЕТЮЧКИ НЕ ЗАХИТАЮТЬ МОЛОДІ, КАЖЕ ҐЕБЕЛЬС.

БЕРЛІН. — Націстичний міністер пропаґанди, Ґебельс, звернув увагу німецької молоді на „дурні" летючки, що їх розкидають на німецькій землі анґлійські летуни. Заявив, що ті летючки не ослаблюють моралі німецької молоді, бо „в Німеччині ніхто не прислухується до голосу ворогів із заграниці". В Німеччині, казав Ґебельс, „німці слухають тільки одного голосу", себто голосу Гітлера. Ґебельс заявився також проти „гура-патріотизму". Казав, що націсти вже з тим покінчили і не будують на „соломянім вогні", що скоро вибухає і скоро погасає.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРОТИ БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ ПОГАНІ

В кого залишилась хоч крихітка української національної чести і любови до України, той повинен тепер доложити всієї сили, щоб цілковито вичистити українське життя в Америці від якогонебудь большевицько-московського впливу. Там на рідних наших землях червона Москва переводить чекістами „чистку", винищуючи українських патріотів і наші народні установи. Діються страшні речі, а ми безсильні супроти того дикунства. Тому принаймні відгородім себе від большевицької зарази тут в Америці. Бо так є, що тутешні московські аґенти зачали широку акцію хитрого підступу, щоби приблизитись до українських мас і до українських установ на те, щоб, увійшовши між них, лекше затруїти їх московсько-большевицькою отрутою. Це спекуляція на „визволеній Україні", себто на тім бажанні, що кожному з нас найдорожче. Ось те наше бажання представляється тепер большевиками як сповнене, як здійснене, завдяки Москві і Сталінові. Таким чином намагаються вони в підступний спосіб спаралізувати заздалегідь ту протибольшевицьку акцію, до якої українська іміґрація в Америці мусить приступити.

Ціла Америка вже звернула пильну увагу на большевицьке гультайство. І добре, що так є. Бо українська іміґрація боролася з большевією десятками літ, але часто при найбільших протибольшевицьких демонстраціях не могла добитись навіть того, щоб про них написали американські ґазети трохи більше як кілька рядків. Та тепер ті самі ґазети пишуть цілими сторонами про те, що ми тоді видвигали, коли звертали Америці увагу на большевицьку небезпеку, коли протестували проти визнання Совєтів Злученими Державами. Доперва спілка Сталіна з Гітлером отворили багатьом очі. І, як бачимо, всюди слідна тепер протибольшевицька акція. Та ми самі зробім собі порядок у своїй хаті. І в спокійний та розважний, але рішучий спосіб відгородім себе цілковито від тих, що потурають московсько-большевицькому теророві, що приплескують Москві, коли вона катує наших рідних братів і сестер.

Американські українці, що вже добре навчились пізнавати і цінити вартість свободи, не можуть мати нічого спільного з тими, що навіть на вільній американській землі виправдують найгірші дикунства червоної диктатури, для яких „сонцем волі" являється червоний кат — Сталін. Терор Москви над українським народом є не тільки насильством над українським народом, але й визовом, киненим загально-людським ідеалам свободи, а зокрема тим ідеям, які ми визнаємо в Америці. Хто в Америці виправдує московсько-совєтський терор, а зараховує себе до тих, що походять з української крови, той є ганьбою для цілого українського народу. З таким злочинцем Українська Ідея не має і не матиме ніколи нічого спільного.

ЩО БУДЕ В ЕВРОПІ?

Багато людей слушно журяться, що буде з Европи, коли її народи, що хоч мають приблизно однаковий зверхній вигляд, однакову европейську цивілізацію і культуру, вимордують себе, витрують ґазами, а свої гарні міста та оселі обернуть у руїни.

Уявім собі, що китайці, яких приблизно є стільки само, що европейців, які теж мають подібний зверхній вигляд, подібну цивілізацію і культуру, а навіть мають ріжнородні мови, на взір европейців, у нутрі себе розпочали кріваву війну, винищують себе бомбами, ґазами, закидають собі взаємно найбільші злочини, і то часто вповні оправдані.

Ми, цивілізовані европейці, чи американці, сказалиб: „А, дивіть, що за дурні некультурні китайці! Вони вимордовують себе, а тимчасом інші з того скористають"!

Те саме можна сказати нині про европейців: вони вимордовують себе, а на їх слабість хтось інший чекає.

Проте виринає питання: Невже европейці справді такі дурні люди, що не розуміють цього? Невже Чеймберлин, Даладіє, чи хочби Гітлер, мають менше розуму, ніж китайці?

Ні. Вони не є такі нерозумні. Колиж вони всетаки пустились на війну, то видно в тому мусить бути якась глибша причина. Бо треба брати під увагу й той факт, що вони самі, так з примхи, не моглиб виповісти війни іншим державам. Їх контролюють цілі гурти інших людей, які розбирають усе докладно й по довгій розвазі щойно дають їм право формально виповідати війну іншій державі. А це зменшує можливість, що вони роблять це з глупоти.

Европейська війна має свої важні причини. Це вислід елементарних сил, які змагаються серед народів таксамо, як змагаються, наприклад, у лісі дерева. Дерева ростуть; вони навіть можуть бути всі дуби, чи всі смереки. Це не зміняє справи. Ні одно з дерев не бажає собі залишитись позаду інших. Бо в той спосіб воно втратить доступ до сонця та ґрунт під ногами. Інші дерева заступлять йому сонце, виссуть всі потрібні соки зпід його корінців, а воно само всохне. І зроблять це інші дерева навіть тоді, коли, як сказано, вони будуть „рідні побратими" й матимуть, кажучи нашою людською термінольоґією, однакову „цивілізацію" і „культуру".

Слабше дерево, яке чує, що його хтось перемагає, вже остаточно згодилосяб, щоб інші дерева припинили свій ріст і далі не буяли. На таку „гуманну" жертву воно може ще згодилосяб. Але згодитись на це, щоб інші виростали понад нього, воно не може. Бо коли згодиться, то тим засудить себе на смерть, поламавши в той спосіб основну елементарну силу, яка велить кожній живучій істоті на тім світі жити найдовше та найбільше розповсюднювати свій рід.

Траґедія німців є ця, що їх є багато на однім, розмірно невеликім, місці. Німеччина, коли скупчена і ніким не придавлена, набирає такої сили, що загрожує всім сусідам. Вона — це дуб серед менших деревин. Коли зачинає розростатись, то силою свого розросту забирає іншим народам життєві соки та простягає над ними свою панівну силу. Тому інші народи, щоб забезпечити собі життя, мусять разом гуртуватись і спинювати розріст Німеччини...

Це обурює німців. Вони кажуть: „Чому ви всі проти нас? Чому ви хочете нашого пониження і нашої слабости? Мижмаємо повне право на життя таксамо, як ви. Ви живете собі, можете рости стільки, скільки вгодно, можете запроваджувати в себе статичні, чи динамічні режіми, можете навіть піддаватись диктаторові, коли цього хочете, а нам цього права забороняєте. Хіба ми заборонялиб вам, як би у вас прийшов до влади якийсь ваш Гітлер і завів націстичний режім?"

Як бачимо, в основі німці мають „рацію", коли взагалі в боротьбі націй (чи дерев) про якусь рацію можна говорити. Але таку саму „рацію" мають і інші народи, слабші від Німеччини. Правдою є, що Німеччина повинна мати повне право рости так, як їй говорять її національні потенціяли. Але правдою також є, що інші народи мусять боронитись, коли Німеччина своїм природнім розростом загрожує іхньому існуванню.

Як довго Німеччина була розбита на малі князівства та королівства, ніхто проти неї не орґанізував хрестоносних походів. Навпаки, народи орґанізували хрестоносні походи проти Франції, проти Наполеона. І нині Німеччини ніхто не чіпав би, якби вона була слаба, спаралізована політично. Слаба Німеччина навіть мала би прихильників, як мала зараз по війні. Та тепер Німеччина поставлена на ноги. Гітлер з одного боку її підняв, а з другого зорґанізував проти неї велику силу, зложену з інших народів.

До чогож воно дійде? Із заяв Чеймберлина та Даладіє виразно виходить, що колиб німецький нарід повалив теперішній режім Гітлера, а прийняв менше-більше „статичний" режім, то все булоб гаразд. Чеймберлин навіть недавно повторив іще раз ті слова в парляменті та сказав, що англійці не мають жалю до німецького народу, а тільки до уряду. А також він сказав, що ціллю тої війни буде знайти якесь загальне порозуміння в Европі, якусь навіть федерацію держав, щоб уникнути безнастанних війн та проливу крови.

Ця думка знаходить чимраз більше прихильників. Та йде тут про те, як довго поставиться німецький нарід. Чи схоче він тепер сказати: „Хоч я дуб, що почав своє життя з жолуди; хоч я можу рости високо вам понад голови, то для загального спокою я добровільно резиґную зо своїх природніх прав, щоб зрівнятися з вами й не забирати вам сонця та соків!"

Колиб на це Німеччина добровільно згодилась, тоді вже можнаб було думати про якусь „европейську федерацію". Та тяжко повірити, щоб Німеччина на це добровільно згодилась. Вона „згодиться" щойно толі, коли буде розгромлена мілітарно. Якщо так буде, то на тім потерплять страшно також інші народи: Анґлія, Франція і ті всі, що ще будуть втягнені в цю війну. Але іншого виходу не буде. Народи скажуть немов дерева: „Коли вже мають нас зрізувати, то хай зрізують усіх під однакову міру. З наших корінів виростуть парості й вони продовжать наше життя. Колиж ми сидітимемо тихо, а інші нам повиростають понад голови, то ми повсихаємо".

СОРОК ЛІТ...

Сорок літ єпископства — це навіть для Вічного Міста великий шмат часу. І напевно в тім Вічнім Місті нераз сходить на те балачка...

Сорок літ!... Майже пів віку на високім престолі, який у нашім низиннім краю так далеко видно і так докладно видно. А довкола престола стільки голов: і батьківських сивих, віком та діями пригнутих, і материх, журливими думками обснованих, і молодечих, буйних та непокірливих, і дитячих голівок — соняшним сяйвом окружених... Скільки їх за тих сорок років перейшло — переминуло! Сиві поникли, поклалися в гроби — хіба десь-не-десь якийсь характерник іще срібною чуприною світить, молодечі — посивіли, а дитячі підійшли вгору, сяйво сонця вже не окружає їх, зате буйні вітри з ними грають.

— — — — — — —

Підлисся 1901.

Там, де „підлисецька гора біла і дуб воду тягне". Там, де теплі сліди малих Маркіянових ніг, де кожний кутик старенького приходства нагадує пробудника Галицької Землі.

На подвірю і довкола на вигоні море людей. А в городі, під кріслатим дубом, новий Галицький Митрополит. Коло Нього дітвори як маку, а на кожній голівці соняшне сяйво.

— Як ти називаєшся? А до школи вже ходиш?

Не знаю, що відповів я і чи загалом здобувся на відповідь, але памятаю, що моя голова була тоді ціла в соняшнім сяйві.

— — — — — — —

Розвадів 1917.

Розвинув крила стрілецький прапор, залопотів на зимовому вітрі і похилився перед Митрополитом.

„Благослови, Владико, щоб я не падав, не хитався, а просто і певно вів стрілецькі ряди до ясної цілі!"

На білому полі стояли сотні за сотнями в молитовній тиші.

А потім грохіт барабанів і рівний твердий крок молодих ніг.

— Почесний похід управо. Сотня вправо глянь!

На горбику, серед отамання, відбирав стрілецьку дефіляду — недавній царський вязень.

Колишні дитячі голови неслися під такт барабанів настрічу вітрам...

— — — — — — —

Львів 1938.

На святоюрськім подвірю висока домовина — багряною китайкою вкрита. Ґенерал Тарнавський відходить в останню дорогу.

Прощає його народ, прощають товариші зброї, прощає Метрополит.

Серед жалібної тиші святу Євангелію читає... Зпід срібної патріяршої бороди спливає голос як чиста, спокійна ріка, обливає домовину і спливає зо святоюрської гори далеко-далеко- на цілий край.

Рівними рядами коло домовини стоять заслухані в святі слова колишні діти з Підлисся, колишні молодці з Розвадова, а тепер уже інеєм притрушені мужі.

— — — — — — —

Сорок літ...

„Сорок літ проблукавши [Мойсей
По Моавській пустині,
Приблизився з народом [своїм
Ік межі Палестини"...

Може й справді!?...

Роман Купчинський.

НОВА АМЕРИКА

(Написав: Луїс Адамік).

(Заввага: Луїс Адамік приїхав до Америки з Юґославії. Зразу працював як звичайний робітник, а нині він є поважним, загально відомим письменником в Америці. Найбільшу славу на літературнім полі принесли йому книжки „Ді Нейтівс Реторн", „Дайнамайт" і „Май Америка". Тепер він пише книжку про іміґрантів, яка буде називатись „Е Нейшон оф Нейшонс". Стаття п. Адаміка це тринацята з черги статтей про демократію, які пишуть для Чужомовного Інформаційного Бюра визначні тут і за кордоном роджені американці. За висловлені погляди відповідають самі автори статтей).

Демократія в такій фазі розвитку, в якій ми бачимо її сьогодня, представляє собою змагання до заведення рівности між людьми. Це є ідеал.

Демократія найглибше запустила коріння в Америці, бо говоріть, що хочете, але тут вона діє більш ефективно ніж деінде. Розвиток і будучність демократії в Америці залежить від багатьох чинників і ситуацій у народнім житті. Велику ролю грають чинники: економічний, соціяльний, культурний і духовий.

Треба мати на увазі, що, американський народ не складається з одної раси. За останні сто літ до Америки приїхало 38,000,000 іміґрантів з більш як сорок ріжних країв світу. І треба сказати, що до них не все примінюються засади демократії. Тенденція нерівности до ріжних рас і національних меншин є дуже замітна в Америці і вона вже сама собою становить поважну загрозу для демократії.

Такі і тим подібні тенденції деяких кол американського громадянства до іміґрантів доти будуть загрозою для демократії, доки вони не усвідомлять собі отсих фактів:

1. Що з історичної точки погляду Елис Айленд є таксамо важний, як Плимут Рак і Джеймставн.

2. Що расово, соціяльно, культурно, релігійно і духово Злучені Держави нині є не лише частиною Британських Островів і Нідерленду, але частиною цілої Европи, а до певної міри Азії й Африки.

3. Що нинішню Америку з її великими індустріяльними заводами, хмародерами, залізницями й електричними заводами збудували не лише родовиті американці, але й іміґранти, що в останніх 60—70 роках постійно напливали до Злучених Держав.

4. Що зо останніх сто років в розбудові американського промислу згинуло більше число іміґрантів ніж число вбитих на війні за американську незалежність. Цей важний факт в розвою Америки повинен бути загально відомий кожному американцеві. Іміґранти кровю заплатили за те, щоб їх трактовано як рівних з рівними.

5. Що Злучені Держави вже перестають бути анґльо-саксонським краєм, бо тут є 50,000,000 людей, що до анґльо-саксонської раси зовсім себе не зачисляють. У цих справах про Америку вже треба мати цілком новий погляд.

6. Що таке велике число іміґрантів у Злучених Державах дає спромогу створити в Америці незвичайно багату нову культуру і цивілізацію. Але треба вміти відповідно до цеї справи підійти. Правда, що така велика скількість іміґрантів комплікує соціяльні, господарські, політичні і духові проблеми в Америці, але як деякі кола американського громадянства будуть непотрібно гукати на чужинців і поширювати ненависть проти жидів, то це Америці на користь не вийде. Поширювання ненависти одної ґрупи чи раси проти другої не є на місці. Воно для Амерки непотрібне. Треба підходити до справи так, щоб не поширювати ґрупового еґоїзму; але зеднати всі творчі елементи в одну нерозривну цілість. На такі справи завше треба дивитися критично і розумно їх розвязувати.

Кожний американець повинен ділати так, щоб не робити непотрібних замішань у громадянстві. Будьмо інтеліґентними американськими патріотами, будьмо людьми. Будуймо нову, справедливу, велику демократичну Америку.

ФЛІС.

Мартин Кукучин (Матвій Бенцур).

ДО ШКОЛИ

(Образок із життя словацького народу).

(1)

I.

Вакації кінчаться. Андрійко Рибак усе роздумує над марністю світу й усього, що є на ньому. Стає йому тоді перед очима професор, як перед чорною таблицею з крейдою в руці викладає славне Пітаґореве твердження. Зморозить тоді Андрійка, бо з геометрію він від початку на воєнній стопі. Тай аритметика не ліпша, головно відтоді, коли до неї замісць чисел закралися ріжні букви. Нераз думав, навіщо то вчені пустили їх до математики? Таж і без них вона досить тяжка. Чи мало було їм чисел і тому всунули між них а і в, чи може їх уява така буйна стала, що переступила границі цілих чисел, дробів звичайних і десяточних і Бог зна яких, а заблукалася на ниви, де ростуть нещасні букви?

Та чим більше минає вакацій, тимбільше Андрійко вірить, що альґебру треба знати. Дома то зовсім інакше! Книжки кинув за піч, припали пилом. Андрійко вганяє по селі. Коби то так увесь рік! Та ледви жнива скінчаться, ластівки ще є, а він уже мусить їхати до Святого Якова*). Парубок запряже драбинястий віз, покладуть клуночок із паляницями (подушка й куферок осталися в господині в Святому Якові), батько сяде біля нього тай вйо! Ой тяжко то розлучатися з рідним селом. За ті вакації наче знов приросло до серця.

— Щож, поїдеш із хлопцем, чи як? — питається Рибакова чоловіка.

Щойно свитає, Андрійко спить, та його ті слова пробудили.

— Боже, вже лише тиждень! — думає собі з острахом. — Якжеж то скоро минуло.

*) Так зветься містечко, як і багато в Словаччині.

І підслухує, що скаже батько.

— Я не знаю, чи їхати — відповідає батько. — Самого, якже його пустити. Сам собі не порадить. Найгірше з кіньми. В полі все припізнилося, саме треба звозити. Без коней нічого дома не вдієш. Як прийдуть дощі, все зогниє.

Позирає на жінку якось нетерпеливо.

Вона відвернулася до вогню. Вона вже знає, що він задумує. Хотів би йти до Святого Якова пішки, тому так підходить її. Пішки йти, то для нього найбільша радість. На ярмарки ходить пішки, хочби й до третьої округи. Навіть як сина везе до школи, то понайбільше йде за возом, щоби „коні не змучилися".

— То правда, — відповідає жінка, ніби нічого не прочуваючи. — Та як це зробити? Вже краще виїдьте кіньми, а ми тут позвозимо волами. Тай Івась нам поможе. — Мала на думці свого брата.

— Івась, — запримітив чоловік — ми стільки накрикуємося йому.

— Та йому всеодно, чи коні стоять у стайні, чи так. Тай ми даром не хочемо, нераз помогли йому...

— Найкраще, то нікого не просити. Що зробиш, зробиш сам найліпше. А пішки, то не така страшна мука. Куфра нема, а ті вузлики, то я легко сам понесу. Тай по дорозі можемо стрінути якусь фірманку.

— Роби, як думаєш, — запримітила жінка.

Він не відповів нічого, одначе не був вдоволений. Та відповідь йому не подобалася. Ні солона, ні товста. Він волів би й суперечку, бо переконав би її, тай кінець. Теперже може з ним воювати, та хіба поза плечі, чимнебудь переможе його. Він її знає.

А пішки, якби то було гарно! Йшли би нога за ногою, дорогами та стежками. Знає кожну стежку, нераз уже йшов до Святого Якова. Знає кожну керничку, кожну придорожну вербу, де добре відпочати в тіні. Знає кожне село, кожну коршму, де добра житнівка або ялівцівка. Ба, малощо не кожного чоловіка, а його також знають. Побалакає собі з ними, пожалується, або похвалиться. А колиб кого й не знав, пічне з ним балачку, наче з братом. Нічлігом не журиться. Поступить до першої-ліпшої хати, приймуть його ввічливо. Ще погостять і скажуть:

— А як будете вертатися, не минайтеж нас!

Хто там трясся би на возі!

Андрійка не тішила ця нарада. Йому не подобається ні пішки, ні возом. Йому найкраще дома. У Святому Якові навіть сонце не так світить, ба навіть сходить із іншого боку! Тай люди не такі привітливі, не так зодягаються.

Відїхати мусить, це правда, та коли вже відїхати, то — залізницею.

Як їхав на вакації, впоперек дороги промчався особовий поїзд. Коні нащурили вуха, порскали, аж батько мусів стягнути поводи. Він вдивлявся в вікна й бачив у них самі веселі лиця. Його товариш Свозка вимахував капелюхом на прощання. То гарна подорож! Зараз тоді сказав собі, що інакше не поїде, лише залізницею. До того стація Поважна всього три години від села.

(Далі буде).

НА РІЖНІ ТЕМИ

В ІСТОРІЇ СЛАБИЙ.

У своїй промові перед всеросійським совєтом Молотов сказав між іншим, що недавні вибори членів народнього зібрання Західньої України були першими виборами на тій території, переведеними на основі загального, безпосереднього, рівного й тайного виборчого права.

За ці слва Молотову певно слухачі справили гучну овацію. За правдою вони там не дивилися, зрештою її певно й не знали.

Якби знали, або за правду дбали, то Молотов того був би не сказав; бо вибори на основі загального, безпосереднього, рівного й тайного виборчог права відомі були в Західній Україні ще в австрійських часах з 1906 року.

ЛОВІТЬ ЗЛОДІЯ.

Говорив Молотов у своїй промові, що 47 міліонів англійців в Англії панують над кольоніями, в котрих є 480 міліонів душ населення, та що 42 міліони французів панують над кольоніяльною імперією з 72 міліонів.

Якби ще так був додав, що московський нарід у Росії панує над імперією з 180 міліонів, то образ імперіялізму був би багато повніший.

ВЗАЄМНІСТЬ.

Називав Молотов російсько-естонську угоду угодою взаємної допомоги.

Росія має понад 180 міліонів, Естонія несповна міліон і чверть.

Гура за угоду взаємної допомоги медведя й крілика!

ВИТАЛИ ВИЗВОЛЬНИКІВ.

Дуже чутливо говорив Молотов про те, як українці Західньої України витали російські червоні війська як визвольників.

Скільки тих визвольників той край уже витав! Як підчас світової війни до Галичини входили царські війська, російські ґазети писали, що населення витало царські війська як визвольників. Як потім до Галичини входили мадярські війська, німецькі й мадярські ґазети не писали нічого про мадярські шибениці, а писали, як населення витало мадярів як визвольників. За кожним пересуненням фронту наступало нове визволення й нові привитання визвольників. Навіть як у Галичину вдиралися поляки, то й вони запевняли, що їх витали як визвольників.

Словом, визволена країна! Певно її ще визволять і від теперішнього визволення.

СМАК І ПОЛІТИКА.

Не міг Молотов не зазначити свого становища до націізму. Він говорив: „Можна відкинути ідеольоґію ґітлеризму як усяку іншу ідеольоґію: це вже справа політичних поглядів".

Чи це відлизування того, що недавно сказали „Ізвєстія", що, мовляв, відносини до націстичних поглядів це справа смаку?

Всеж таки признання ґітлеризму ідеольоґічною системою дуже замітне. До недавна ще большевицькі головачі говорили про ґітлеризм як безглузду мішанину пустих, безосновних і жорстоких викриків.

БРИТІЙСЬКИЙ ГНЕТ.

Говорячи про імперіяльну політику Англії, Молотов згадав про те, як Британія угнітає індійців.

Скільки то українців, почувши ці слова, подумали собі: „Ах, коби нам засмакувати того гнету!"

НА ЧИЮ АДРЕСУ?

Виправдуючи окупацію Західньої України, Молотов сказав:

„Совєтський уряд не міг не числитися з винятковим станом, що створився для наших братів у Західній Україні, котрих покинено на долю й недолю через розвал Польщі".

Цікаво було би знати, хто саме покинув українців із Західньої України? Певно не має тут на думці Польщі.

Може Гітлера?

УКОЛЕННЯ?

У промові Молотова є фраза:

„Відносини між Німеччиною й іншими західньо-европейськими буржуарними державами..."

Виходилоб, що Молотов уважає Німеччину за буржуазну державу. Невжеж не годиться Молотов з Гітлером, котрий останніми часами любить говорити про Німеччину й Росію як про пролетарські краї, а про Францію й Англію як про краї скорумпованої буржуазної демократії?

ЧИ ТАК РОЗУМІТИ?

Назвавши ґітлеризм ідеольоґічною системою, Молотов завважив з глибоко фільософічною міною:

„Як кожний знає, ідеольоґії не можна знищити силою й не можна елімінувати війною".

Війна Москви проти України за те, що українські селяни в своїм індивідуалізмі не хотіли признати московського колективізму, показувала би на щось зовсім інше. Чи не хотів Молотов сказати, що ідеї знищити силою не можна, але людей, які ідею визнають, можна?

ВЗАЄМНЕ ДОВІРЯ.

„Наші недавні дипл668ьоматичні переговори з Естонією, Латвією й Литвою показали, що ми маємо до себе взаємне довіря", говорив Молотов.

Якби так медвідь станув над кріликом і міг його спитати: „Чи не правда, братец, що ми маємо до себе взаємне довіря?" Що мав би сказати крілик, якби так умів говорити?

Якби він міг по щирості говорити, то мабуть сказав би: „Я до вас, паноньку, маю зауфаня, але довіря не маю".

І З НИМИ БРАТАЮТЬСЯ.

Нагрозвши в напрямі Фінляндії й Злучених Держав, Молотов став запевняти своїх слухачів, що Росія хоче жити з усіми в згоді.

Навіть, мовляв, витає японські заходи погодитися з Росією.

Можемо догадатися, за що між іншим іде Росії: чи не за українців на Далекому Сході?

АМЕРИКА Й РОСІЯ.

Зачепивши справу фінляндського спротиву проти опанування Росією Фінляндії на взір Естонії, Литви й Латвії, Молотов став з дотинками говорити про Америку, бо вона важилася виступити в обороні Фінляндії.

Порушив при тому річи, які до справи зовсім непричетні, як відносини між Злученими Державами й Филипинськими островами. Закидав Америці, що вона обіцяла давно незалежність Филипинам, а не дала.

Справа, як знаємо, мається інакше: Америка хоче дати тепер незалежність Филипинцям, але Филипини не хочуть відриватися від Злучених Держав з економічних причин і з політичних причин: бояться окупації Японією.

Невжеж слова Молотова мають значити, що Росія вже погодилася на японську експанзію на Филипинські острови?

1918 1939

21-ЛІТНІЙ ЮВИЛЕЙ

ФІРМИ

СТАСЮКА

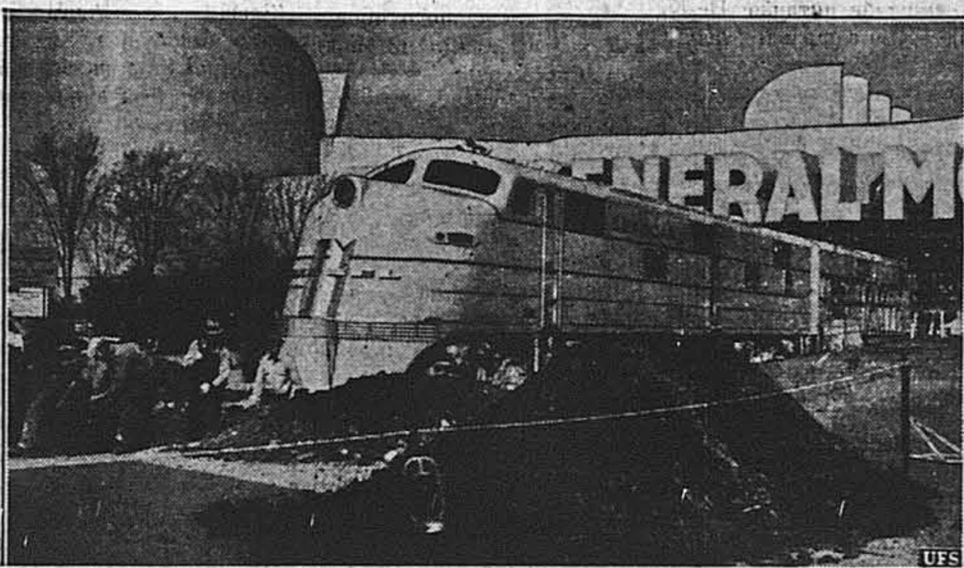
ТРИВАТИ БУДЕ

ЧЕРЕЗ 21 ДНІВ

(November 10 - December 2)

СЛІДІТЬ ЗА ОГОЛОШЕННЯМИ З ЦІНАМИ В СВОБОДІ

В ПЯТНИЦЮ, 10. ЛИСТОПАДУ.

ЗАБИРАЮТЬ З ВИСТАВИ.

Велику льокомотиву, що стояла на Світовій Виставі, продано залізниці „Сіборд Рейлвей". Тепер питання, як її перевезти з вистави на рейки залізниці. Робітники будують з вистави відповідний тор.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЗА РОЗБУДОВУ ВЛАСНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СИЛИ.

Стоїть перед нами питання: Як скінчиться теперішня війна між Німеччиною й Англією і чи вислід цеї війни буде мати який вплив на українську справу? Дальше, що нам під теперішню пору робити?

Щоб належито відповісти на перше питання, мусимо в першу чергу застановитися над тим, що є війна і чому люди одні на одних ідуть війною. Війна, за дефініцією Вебстера, це фізичний напад одного на другого, для осягнення певних цілей. Історія виказує, що люди вже від самого початку свого існування воювали поміж себою. а в біблії читаємо, що „Каїн напав на свого брата Абеля й убив його". Можемо отже сказати, що війна є така стара, як старе є людство. Ціль війни була і є все та сама; грабіж. Згодом, коли люди стали „цивілізовані", вони стидалися признатись, що воюють для грабунку, тому старалися свої напади оправдувати ріжними ідеями, задля котрих воювали. І так у 1914 році говорилося, що світова війна була ведена для „охорони демократії", а про сучасну війну кажеться, що її ведеться „для знищення ґітлеризму", для осягнення справедливости всіми покривдженими, одним словом, за ідеали. Дехто навіть вірить, що так воно є. Одначе факти доказують, що як велика світова війна в 1914 році, так і сучасна війна в Европі не були і не є ведені за жадні ідеали, за ніяку справедливість для покривджених, але за те, хто має над світом панувати й економічно його використувати. Сьогодні вже не є жадною тайною, що віна між Англією і Німеччиною ведеться за економічну перевагу між тими двома, а всі інші держави чи народи, як естонці, альбанці, чехи, словаки, поляки чи українці, коли хвилево появляються на арені серед тих змагань, появляються тільки як предмети, як річ, якою торгували, торгують, або яку та чи інша сторона хотілаб забрати для себе чи для свого союзника.

Коли ті факти візьмемо під увагу, враз із недавніми заявами Чеймберлина, то мусимо прийти до висновку, що доля Західньої України вирішена, а перемога Англії над Німеччиною, чи Німеччини над Англією, на українську справу жадного впливу мати не буде. Іншими словами, для нашого народу не зробить тепер найменшої ріжниці, котра з воюючих сторін переможе. Супроти того, для нас, тут на американській землі, булоб нерозумно надіятися на одну чи другу сторону чи одну або другу сторону в якийнебудь спосіб підпомагати.

То щож нам у такім разі робити? Чи загнути руки і чекати, що час принесе? Певно що ні! Ми мусимо бути діяльними, і то більше діяльними, ніж колинебудь були до цеї пори. Але треба бути діяльними в такий спосіб, щоб та діяльність була корисна для цілого нашого загалу. Мусимо бути діяльними на полі політичнім, але також і на полі економічнім.

Щодо політичної ділянки, то ми повинні перевести цілковиту ревізію нашої дотеперішньої політики і змагати до цілковитого обєднання всього українського громадянства. Дальше ми повинні брати живішу участь в американській політиці. Американці на таку справу не тільки, що дивляться дуже прхильно, але навіть помагають у тім напрямку і останніми часами потворили по ріжних місцевостях ріжнородні клюби та конґреси, зложені з чужомовних народностей. Через ті організації американці навязують звязки з „чужинцями" і заохочують їх до співпраці. Українці повинні горнутися до таких організацій, бо раз, що ми жиємо в тім краю, а подруге, через такі організації можна багато зробити і для української справи.

Дальше мусимо памятати, що одною з найважніщих познак сили і життездатности кожного народу є його економічні надбання. Так, як без крови людський організм не може функціонувати, так народнє життя без народньої економії існувати не годне. І тому то всі війни, без ріжниці, коли, де і ким були ведені, мали одну і ту саму ціль: перемогти противника на те, щоб його опісля економічно використовувати. Були випадки, де народи тратили свою політчну самосійність, а часами навіть забували свою мову, як приміром ірляндці, або жиди. Та як довго такі народи мали спромогу економічно розвиватися, вони задержували свою окремішність, своє національне життя. Звичайно кажемо, що ця чи та держава має сяку або таку армію, переочуючи факт, що підставою сили цеї або тої армії є економіжна сила даного народу, що без економічної сили жадна армія існувати не годна. І тому в теперішній війні, яка ведеться між Англією і Німеччиною, бачимо, що як одна так і друга сторона ствраеться в першу чергу підірвати економічну силу противника бльокадою на те, щоб спаралїжувати силу армії. З того видно, що навіть сила армії не є сама в собі, не залежить виключно від военного вишколу, але від економічної сили того народу, до якого вона належить.

Коли ми вже прийшли до того висновку, не від речі буде застановивись, яку економічну силу представляє наш нарід взагалі, а опісля наш загал тут в Америці. Коли розберемо справу холоднокровно, то мусимо прийти до остаточного висновку, що ми, як нарід, ні на рідних землях, ні тут в Америці не представляємо якоїсь економічної сили. Все в чужих руках. Коли на своє оправдання скажемо, що наїзники не позволяли нам економічно розвиватися на наших рідних землях, то чим можемо оправдати цілковитий занепад на тім полі на американській землі? Тут же воля, а проте наше економічне поле лежить облогом. Правдива причина лежить у тім, що ми на ту справу до цеї пори не звертали найменшої уваги, а коли і звертали, то тільки на словах. Ми кричали „свій до свого", а йшли до чужих; ми казали, що треба розвивати українську торговлю і промисл і на тім кінчили. Багато слів тай тільки, а діла не було.

Щоб ту справу започаткувати і поставити на добрі тори, Організація Українських Бизнесменів у Нюарку враз з професіоналістами постановила скликати конґрес всіх українських бизнесменів і професіоналістів і ту справу докладніше обговорити. Конґрес відбудеться в Нюарку в січні наступного року. День і місце, як теж програма, будуть пізніше оголошені. В міжчасі просимо всіх бизнесменів і професіоналістів організувати по своїх місцевостях бизнесові гуртки і ту справу вже заздалегідь підготовляти. Коли котрий з таких гуртків бажає засягнути ближчої інформації в тій справі, або хоче, щоб на їх збори приїхав відпоручник з Нюарку, хай пише до:

UKRAINIAN BUSINESSMEN'S ASSN.,
51 McWhorter St., Newark, N. J.

За організацію Українських Бизнесменів у Нюарку:

Адв. В. Кузьма.

УКРАЇНСЬКІ СТІННІ КАЛЄНДАРІ на 1940 РІК

- у гарних кольорах
- Калєндаріюм друковане українською мовою
- Свята означені читким червоним друком

25 центів один 25

5 за $1.00

Гуртові ціни подаємо на більші замовлення.

Належитість треба посилати разом із замовленням.

На C. O. D. не висилається.

[ ] Свята Тереза
[ ] Христос прощається з матерю
[ ] Різдво з ангелами
[ ] Пресв. Серце Преч. Діви Марії
[ ] Пресв. Серце Христове
[ ] Христос на Оливній горі
[ ] Преч. Діва Марія з малим Ісусом
[ ] Ангел Хоронитель
[ ] Св. Йосиф і малий Ісус
[ ] Свята Родина
[ ] Ісус добрий Пастир
[ ] Слава во вишних Богу
[ ] ЗА УКРАЇНУ
[ ] ЛИСТОПАДОВІ ДНІ
[ ] КИЇВ НАШ
[ ] ДІВЧИНА З УКРАЇНСЬКИМ ПРАПОРОМ
[ ] ГЕТЬМАН МАЗЕПА
[ ] СИНИ МОЇ ГАЙДАМАКИ
[ ] ЗАПОРОЖЦІ
[ ] ХЛОПЕЦЬ І ДІВЧИНА ПРИ КРИНИЦІ
[ ] ГУЦУЛ НА ПОЛОНИНІ
[ ] МОЛОДА УКРАЇНКА
[ ] НАТАЛКА ПОЛТАВКА
[ ] ЛІТО НА ФАРМІ
[ ] ІВАН ФРАНКО
[ ] ХАТА Й ГОРОД
[ ] ЖНИВА
[ ] ДУХ СВОБОДИ АМЕРИКИ

Замовлення слати на адресу:

SVOBODA
81-83 Grand Street,
Jersey City, N. J.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

WITH EUROPEAN POWERS—AT SEA

ЯК КАЧЕНЯТА КОЛО СТАРОЇ КАЧКИ.

Британський літаконосець „Глоріос", з гурмою літаків, які возяться на його хребті. Корабель може примістити на своїм чердаку таких 50 літаків.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

БОСТОН, МАСС.

З діяльности Союзу Українок Америки.

В неділю, 22-го жовтня ц. р., відбувся у нас Окружний Зїзд С. У. А. Нової Англії, котрий був скликаний в ціли поширення організації С. У. А., що, як відомо, працює для допомоги свому народові стати вільним і незалежним.

На цей зїзд прибула пані Олена Штогрин, організаторка С. У. А., яку щиро повитало наше жіноцтво, що прибуло на цей зїзд. Організаторка говорила про значіння організацій, заохочуючи жінок ставати в ряди С. У. А. і разом працювати для добра свого поневоленого народу, щоб йому допомогти скинути ярмо. Говорила також про обовязки члениць супроти організації й громади.

В зборах взяли участь членки С. У. А. з Бостону, від. 44, і Вунсакет, від. 29. Тепер довідуюся, що організується в Сейлем, Масс., новий відділ.

Як одна з тих, що інтересується діяльністю С. У. А., вірю, що наші жінки є горді з цеї організації і підуть слідами наших перших провідниць, котрі підложили свої плечі під велику гору, зрушили її, щоби прочистити дорогу до світла своїм меншим сестрам.

Тож працюймо щиро, сестри українки, в любові і згоді, так, як наші сестри у Дітройті та Філаделфії, й разом з нашим проводом, бо без проводу ми не є організацією, а тільки роздрібленими одиницями.

Юстина Смаріш,
рек. секр. С. У. А.

ЧУДОВЕ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД РЕВМАТИЧНИХ БОЛІВ

Не терпіть мускулярних болів безпотрібно. Тисячі людей вдоволились чудовим звільненням від ревматичних болів, від болів у мускулах, бедрів, від звихнень і болю м'язів, тільки через натирання Пейн-Експеллером. Цей сенсаційний лік приносить славетну полекшу скоро. Понад 17 мільйонів пляшок вже продано. Отже, не чекайте. Купуйте Пейн-Експеллер. Питайте за Пейн-Експеллером з якорем на опакуванні.

Жінки не повинні висідати зо стоячого авта від сторони вулиці. Пішоходи не повинні вступати на вулицю зпереду стоячого авта, бо наближаючіся керманичі не можуть їх бачити.

ЧУДОВА НАГОДА! ДЛЯ У. Н. ДОМІВ І ДЛЯ ЦЕРКОВНИХ САЛЬ!

Є на продаж ріжні ДЕКОРАЦІЇ (Куліси) до представлень, концертів і т. п. Чудова куртина („фаєр пруф") і ріжні інші дорогі малюнки. (Все це з бувшої студії В. Авраменка). За інформаціями писати: 256-
M. NOVAK,
421 E. 9th St., New York, N. Y.

МАТИ БЕЗ РУКИ ПОМАГАЄ СОБІ НОГОЮ

Рут Метюс, жінка незаможного фармерського робітника в Сефорді, Арізона, не маючи рук, помагає собі ногою. Уживає ноги навіть на те, щоби подати своїй дитині пляшку з молоком до уст.

Її чоловік збирає бавовну й заробляє дуже мало. Живуть у хатині, що не має обстанови, лише піч. Родина, зложена з батька, матери й трое дітей, спить на долівці.

Коли Рут Метюс була в шпиталі, нова дістала багато листів з грошевими допомогами, а крім цього хтось там пропонував адоптувати (прийняти за своє) її немовля. Та вона каже, що не віддалаб своєї дитини іншим людям за ніякі гроші в світі.

ПРОВОРНІСТЬ УРЯТУВАЛА ХЛОПЧИНУ В ПУСТАРІ

Брус Кровзієр, 7-літній хлопчина з Голбруку, в стейті Арізона, вибрався тиждень тому зо своїми родичами на полювання. Коли родичі задержали авто й відійшли від нього, шукаючи звірини, хлопчина пішов шукати води, щоб загасити спрагу. Він виліз на горб і побачив під собою зелену долину. Із зелені він догадався, що там буде вода. По довгій мандрівці він знайшов воду, але потім уже не міг знайти дороги до батькового авта. Прийшлося шукати їжі, та її не було. Були дуби, але вивірки вже обібрали їх з жолуди. Хлопчина спав під скалами, накрившися мохом. Попавши на дорогу, він пішов нею, сподіваючися знайти людей. По шістьох днях блукання попав на стовпи з телеграфічними дротами й пішов здовж них. В одному місці побачив пустий автомобіль. Сів на ступінь авта й ждав. За пять хвилин прийшли власники авта й забрали його до родини, що за той час зaалярмувала полицію й шукала його гарячково.

За порадою лікаря його віддано до шпиталю, щоб вийшов з наслідків перемучення й голоду. Хлопчині загально признають, що якби не його здоровий розум, то він був би певно у безлюдних пустарях загинув.

СТРАШНА САМОХОДОВА КАТАСТРОФА.

На дорозі з Іфрану до Мекнесу в Еспанії піввантажний військовий самохід з 24 жовнірами впав до рова. Зпід розбитого самоходу добули 5 трупів і 6 важко ранених. Крім цього 13 жовнірів було легко ранених. Причиною катастрофи був дефект керівниці.

ВОЄННИЙ ГРАБІЖ.

Французький уряд пустив в обіг цю світлину, котра, мовляв, представляє крамницю на західньому фронті, що її ограбили німецькі жовніри, як до села мали прийти французи.

Е. Хрістоф.

ТРОЯНДИ В БЮРІ

Я сиджу в бюрі на вічно скрипучому стільці. Стілець панни Дори скрипить октавою вище. Панна Дора сидить саме напроти мене. Від чотирьох років. Всі кажуть, що я її люблю.

Чи вона мене любить? Невідомо.

Я вже часто наміряв прошептати їй мої почування до рожевого вушка, що ховалось у темному волоссі, але завжди ці чотири роки щось мусіло перешкодити. А зрештою вона не могла чейже мені висмикнутись, бо, як сказано, сиділа кожної днини докладнісінько напроти, так що я відкрив би кожну небезпеку, я хотів сказати — кожний душевний порух її прегарної головки. А так, думав я, для мене завжди ще часу доволі.

Найчастіше також я виходив із нею. Очевидно, з усіми почестями. Зрештою тричі була з нами її мама. Розумна жінка. Поважна жінка. Може для мене надто поважна, бо вже при першій чашці кави говорила про те, яка це чудова річ одружіння. При цьому вона була вдова. Та вона казала, що проти того нічого не малаб.

Одного дня прийшов я до нашого спільного бюра у доброму гуморі, у чудовому настрої. Та що це я бачу? Панна Дора сиділа, горіючи на обличчі аж по корінці волосся, на своєму октавою вище скрипучому стільці й заклопотано посміхалася. А перед нею стояла китиця троянд.

Мені в душу заліз хробак досади. Щож це таке? Вже аж так далеко? Який це молодчина прихований за ними?

— Хі... хіба сьогодні ваші іменини? — спитав я з трудом, знаючи зрештою добре, що Дорині іменини випадають у грудні.

— Ні, — усміхнулась вона до мене й замочила перо в чорнилі. — Я навіть не знаю, від кого ці квітки — прошепотіла.

Я побілів з люти й цього дня покусав на два центиметри мою ручку від пера.

Другої днини я прийшов на десять хвилин скорше до бюра. Це траплялося рідко. Щож я маю казати? Пять хвилин перед початком праці виринає у дверях післанець і знову приносить пакет із трояндами, можливо ще кращими, як учора.

— Хтож це присилає ці смішні речі? — питаю, ввесь тремтячи з досади.

— Невідомо мені, пане — сказав чоловік і нікчема посміхнувся глумливо.

Отак пройшло шість днів. Я слідкував за панною Дорою, наче гончий пес. Врешті я дещо помітив. Панна Дора всміхалася. Всміхалася завжди тоді, коли цей довгань, прокурист Кімельтрой проходив через кімнату. А довгань, здається, теж з приємністю глипав на Дору.

Це трапилося в моїй приявності. Я грізно спитав панну Дору, як це назвати. Як це так може бути, що вона дозволяє що ранку ставити троянди. Цеж безглуздя. Колиб я захотів, я міг би їй з моїх грошей ставити на її столику десятки китиць орхідей. Алеж я не хотів блазнитися! І чого вона не хоче подружитися зо мною?!

— Алеж, — сказала Дора й почервоніла так, як її троянди, — я хочу, тілки досі ще ніхто не спитав мене про це...

Та, тепер я заскреготав зубами:

— А від кого ці троянди?

Дора відповіла, що не знає.

Ага, не знає! Я вхопив котрочу китицю квіток і жбурнув нею в стіну, саме тоді, як цей довгань, прокурист Кімельтрой проходив попри Дорине бюрко.

Щойно кілька років пізніше я знайшов випадково у моєї тещі цікавий рахунок. Рахунок був за шість китиць троянд. Рукою тещі було дописано: „а созно майбутнього зятя".

Пер. К.

ЛИШЕ ТРОШКИ ХИЛЬНУВ СОБІ

Недавно судили в місті Пітсбургу, в Пенсилвенії, 73-літнього Джорджа Смита за те, що вдарив товариша. „Та я трошки був собі випив перед тим", — сказав Джордж. „А скільки так?" — запитав суддя. „Та тільки 12 чарок горівки, 12 пляшок вина і кілька пляшок пива" — відповів скромно Джордж. „На пів року до тюрми!" — коротко припечатав суддя.

ЦІЛКОМ ПЕВНО

Чи ми можемо услужити за невеличку суму? Можемо! Цеї заяви не можна висловити виразніше, бо ми кажемо твердо: наша услуга для кождого, без уваги на його матеріяльні обставини.

Фінансові справи не є перепоною, щоби нас відвідати.

STEPHEN J. JEWUSIAK & SON
FUNERAL DIRECTORS

77 Morris St., Jersey City — 34 E. 25th St., Bayonne
Phone: Bergen 4-5989 — Phone: Bayonne 3-0540

ВРЯТУВАВ 5 ДІТЕЙ З ВОГНЮ

Підїжджаючи в ночі автом до свого дому, Стентон Чізмен, 17-літній хлопець з Клейтону, Ню Джерзі, побачив, що з даху дому його дальшого сусіда, Елвуда Ґормена, добувається полумя. Думаючи, що родина Ґорменів спить і не знає про пожар, він скочив у дім і побіг серед диму на другий поверх, де були спальні. Там він знайшов 2-літню дівчину Ґорменів, завинув її в ковдру й зніс надолину. Потім вернувся по інші діти, що теж спали. Він розбудив усі четверо, а одно з них зніс надвір на руках. Їх родичів дома не було. Як прийшла пожарна сторожа, дім уже догорював.

РІЗДВЯНІ КАРТКИ

Замовляйте тепер різдвяні картки, поки ще є добрий вибір.

Кожного року деякі замовлення приходять в останній тиждень перед Різдвом. Тоді почта завалена різдвяними посилками і тяжко, щоби картки були одержані вчас. Не чекайте до останньої хвилини, але замовляйте тепер, щоб бути певним, що будете мати ці гарні картки вчас.

Книжкові картки з віршом на Різдво — 5 ц.
Нові українські картки, з кольоровими взорами без видрукуваних різдвяних поздоровлень, надаються на різдвяні картки, особливо до американців — 5 ц.

Ми платимо пересилку. На C.O.D. не висилається. До замовлення треба залучити належитість. Виразно зазначіть, якого роду картки Вам вислати.

„SVOBODA"
81-83 Grand St., P. O. Box 346
Jersey City, N. J.

КОЛИ ХОЧЕТЕ ДЕШЕВО КУПИТИ РАДІО ФОНОГРАФ КОМБІНАЦІЮ

зайдіть до СУРМИ:

Ар. Сі. Ей. Комбінація на рік 1940, вартости	$45.70
10 рекордів	7.50
Спевник для рекордів	50
ВСЕ РАЗОМ з пересилкою	$29.95

Заходіть або пишіть:
SURMA
325 E. 14th ST., NEW YORK, N. Y.
Between 1 & 2 Ave.)
Telephone: GRamercy 7-0729.

БИЗНЕСИ НА ПРОДАЖ

НА ПРОДАЖ ҐРОСЕРНЯ І СКЛЕП ЯРИНИ.
Бизнес вироблений. Добра нагода для української родини. Ціна умірковата. Голоситися на адресу:
1760 FIRST AVE. (near 91st St.)
NEW YORK CITY.

ВАЖНЕ ЗВІДОМЛЕННЯ

ВСІ Українські Рекорди по 50 центів штука. Хто купує 10 рекордів дістає ДАРОМ один рекорд і 100 голок. За українськими, руськими, польськими і словенськими рекордами ідіть до СУРМИ:
SURMA
325 E. 14th ST., NEW YORK, N. Y.
(Between 1 & 2 Ave.)
Telephone: GRamercy 7-0729.

Д-р ВОЛОД. ҐАЩИЦЬ
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР І ХІРУРГ
690 S. 19 ST., NEWARK, N. J.
Tel.: Essex 3-5086
Урядові години: від 1 до 3 пополудні, від 6 до 8 ввечір. В неділі згідно з умовою.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.
Урядові години: рано від 10 до 12. Ввечір від 6 до 8, а в неділі рано від 10 до 12.

ЗАНЕДБАНІ ХРОНІЧНІ НЕДУГИ
доводять до безпотрібного терпіння. Аналіза крови, лучі „Екс", аналіза сечі, медична екзамінація ПО НИЗЬКІЙ ЦІНІ забезпечить удачну діягнозу. Ревматичні стани, „Гей фівер", астма, хлопоти відходової кишки, піхура, залоз і нирок лікуються модерними способами. — ПОРАДА ДАРОМ.
DR. DERUHA
128 East 86th St., New York City.
Кожного дня від 10—2, від 4—9. У неділі від 10—2. Осібна жадальня для жінок.

МИРОН ЛИТВИН
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Без ріжниці як далеко поза Нюарком. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуга щира і чесна. Office:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребами по цілі так низькій, як $150. Обслуга найкраща.
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as $150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE,
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel. Melrose 5-6877

Зо звітів, що відносяться до нещасливих випадків в Англії, показується, що найнебезпечнішим віком до кермування автами є 23 рік.

ТАРЗАН І ВОГНІ ТОРУ (11)

В хвилині, як великий дикун кинув своєю списою на Тарзана, останній, немов электризований, упав ниць. Смертельна списа пройшла мимо його тіла і насіть не задраснула. Це зчудувало дикуна. Мабуть ніколи ще не траплялось йому, щоб його жертва так бистро уникнула його списи. Та тепер він взявся до дрючка.

Розмахнувся ним і пустив його просто в голову Тарзана. Але й дрючок не попав цілі, бо Тарзан, мов вюн, вихнувсь, а дрючок вдарив у землю. А Тарзан тимчасом підсунувсь до ніг дикуна й одну його ногу вхопив у свої залізні долоні. Дикун почув страшний біль, а далі мусів упасти на землю.

Та миттю він знов зірвався на ноги. Але тепер і Тарзан стояв позаду нього і як лиш дикун піднявся, Тарзан обняв його за шию своєю рукою, та так, що той аж застогнав. Тарзан бачив, що положення таке, що він мусить або вбити дикуна, або бути самим убитим. У такім випадку він рішився вбити дикуна.

Добувши ножа зза пояса, він запустив його дикунові в околицю серця. Дикун, затріпавшись, упав на землю. Тарзан станув на цілий зріст і видав зо себе оклик перемоги. Коли відгомін утих у глибоких нетрах, Тарзан заговорив до своїх нових приятелів: „Ми тут не є безпечні. Тих дикунів мусить тут бути більше".